nind de la constatarea că fenomenul postpunerii articolului, firesc faţă de caracterul accentuat demonstrativ al limbilor băştinaşe din Caucaz, [1] nu e nici vechiu indo-european, nici uralo-altaic, d. Lewy conchide că el ar fi „altbalkanisch" şi-l explică prin aceea că Bulgarii locuesc într'o regiune unde au locuit odinioară Brigii, adecă Frigienii: de la rudele acestea ale Armenilor au Bulgarii postpunerea articolului.

Ea n'ar fi, deci, un împrumut „armean" propriu-zis, direct, de la Armenii stabiliţi în Bulgaria — cum susţineà Brugmann, — ci o moştenire din vechime: d. Lewy e de acord. Numai cât, transmiţătorii acestei moşteniri ar fi, după d-sa, exclusiv Brigii, pe când, după părerea lui Kopitar şi Miklosich, — pe care, lărgind-o, ni-o însuşim, — fenomenul ar aparţine, originar, *întregului* grup *iliro-traco-frigian*, adecă *autohton-balcanic* [2].

V. Bogrea.

III.

O problemă semantică.

În vechea-românească, *genunchiu* aveà, pe lângă înţelesul obişnuit al lat. *genu*, accepţiunea de „trib, seminţie" a lat. *genus*.

Lexicografii noştri au grijă să deosebească această accepţiune arhaică, atribuind-o unei influenţe cărturăreşti: vsl. *kolěno*, „genu" şi „genus".

E, totuşi, o întrebare, dacă despicarea aceasta a cuvântului *genunchiu* în două părţi, din care numai una ar puteà fi privită ca organic desvoltată din etymon, nu are în ea nimic artificial şi arbitrar. Vorbim, fireşte, din punctul de vedere etimologic, ştiinţific, iar nu din cel tehnic, practic.

Într'un articol din „Classical Philology" pe 1920 (vol. XV p. 199), întitulat: *Genu, Genus*, Ch. I. Adamec caută să stabilească o legătură de filiaţie între cele două cuvinte, pe temeiul mnului Homeric I, 115 sqq., din care rezultă că poziţia în genunchi a parturientei erà răspândită în vechea Grecie.

Plecând de la un articol al său, anterior, din „Revue Celtique" pe 1917—9 (t. XXXVII, p. 667), în care arătase că irl. *glún*,

[1] Pentru posibilitatea unui influenţe a idiomelor caucaziene asupra toharicei, v Hermann, *l. c.*, p 309.

[2] V. despre ei, în genere: H. Hirt, *Die Indogermanen*, ad loc., iar, în special, despre Traci, — pe lângă cartea clasică a lui Tomaschek (*Die alten Thraker*, 1893—4), —: Dr. Gawril I. Kazarow, *Beiträge zur Kulturgeschichte der Traker*, Sarajevo 1916, şi G. Seure, *Connaîtrions-nous, enfin, un texte en langue thrace?* (extras din „Revue des Etudes anciennes", XXII [1920], pp. 1-21).

BDD-A14657 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:38

„genou", însemnă în epoca modernă: „génération" şi-l explică se din sensul primitiv de „angle, coude", constatat şi pentru lat. *genu*, F. Loth arată, pe de altă parte, într'o comunicare la „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres" din Paris (v. *Comptes rendus*, 1921, p. 350), că fenomenul (existent şi la Asiro-Babilonieni, unde *birku* = '*genou*' şi '*pénis*') e susceptibil de o explicaţie mai plauzibilă: după un obiceiu atestat în Vechiul Testament (v. mai jos), „bărbatul primeă pe genunchii săi pe femeia sa în durerile facerii, recunoscând astfel copilul ce aveă să se nască din ea. Mai târziu, simplul fapt, din partea tatălui, legal sau adoptiv, de a aşezà copilul pe genunchii săi echivală cu recunoaşterea sau adopţiunea. Acest obiceiu e constatat la vechii Germani: el simbolizează la dânşii legitimarea sau adopţiunea. La vechii Irlandezi trebue să fi fost la fel" (p. 351).

În sfârşit, „Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung" din 1922 (vol. 50, p. 152 sqq.) publică, supt titlul: „*Knie und Geburt — genu und genus*", un articol postum al filologului maghiar Siegmund Simonyi, comunicat de H. Schuchardt, — articol, în care, pe baza unor anumite texte din Sf. Scriptură, se ajunge la un rezultat asemănător. Cutare pasagiu (Mos., II, 1, 16) vorbeşte de ordinul lui Faraon către moaşe de a ucide băieţii, „când vor vedeà pe Evreice pe cele două pietre", adecă: stând cu genunchii sprijiniţi pe ele pentru a naşte (poziţia obstetricală cunoscută la Egipteni). Alte pasagii, ca: „Habeo famulam: ingredere ad illam, ut pariat *super genua* mea" (Rahela către Iacob, în Mos., I, 30, 3), sau: „Quare egressus ex utero non statim perii? Quare *excepti genibus?* Cur lactatus uberibus?" (Hiob, 3, 12), etc., arată, fără putinţă de contestare, rostul *genunchilor* (materni sau paterni: Mos., I, 50, 23) în materie de generaţie.

Şi, nu fără cuvânt, legând pe *genu* de *gigno (erknieen* = gebären), Simonyi crede că poate merge mai departe, presupunând că şi gr. γυνή, „femeie" (lat. *genetrix*), ar aveà aceeaşi origine (p. 153 sq.).

Din toate acestea reţinem că sensul de „generaţie" al lui *genunchiu* derivă, în ultima analiză, din anume condiţii de fapt care nu sânt particulare lumii slave, ci mult mai vechi şi mai întinse.

Şi mai reţinem epidemia subită a preocupării de această

BDD-A14657 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:38

totuşi independent unii de alţii şi, în orice caz, ignorându-se reciproc.

V. Bogrea.

IV.

Din toponimia românească.

Abrud.

Pentru originea acestui nume, de care s'a ocupat pe larg d. Drăganu în revista de faţă (I, 129 sqq.), ar fi, totuşi, de luat în seamă şi turc.-pers. (deci cuman?) *abroud, ebroud*, „hyacinthe (fleur)" (Kieffer-Bianchi, I, 728), adecă: „jacinthe, zambila, hyacinthus orientalis" (Panţu, 335), cum şi acel ung. *abrud (fü)*, „Gürtel (kraut), sieb[enbürgisch]", din care Miklosich *(Über die Mundarten u. Wanderungen d. Ziegenuer Europa's*, X, în „Denkschr. d. Wien. Akad.", XXX, 433) derivă pe ţig. *abruditikon (iar)* [1].

Caransebeş.

Asupra finalului - *sebeş* (vechiu: *şebeş*) nu există îndoială: identitatea lui cu ung. *sebes*, „răpede, iute", e pentru toţi evidentă.

Nu tot aşa stă lucrul, însă, cu partea întâia: căci puţini pot crede, ca dd. Ghidiu şi Bălan, în „fostul opid" *Căran (Monografia oraşului Caransebeş*, p. 2).

Soluţia problemei trebue căutată în forma arhaică a numelui: *Cavaranşebeş* (N. Iorga, *Scrisori şi inscr. ardelene şi maramureşene*, I, 45), *Căvăronsebeş* (Idem, *Documente nouă relative la Petru Şchiopul şi Mihaiu Viteazul*, p. 30; în catagrafia financiară a Ardealului, orânduită de Mihaiu imediat după cucerire), „oraşu *Căvăran Şebeşului*" (în Predoslavia Paliei de la Orăştie; v. Bianu-Hodoş, *Bibliografia românească veche*, I, 95).

Această formă singură, care se păstrează şi azi în numele satului vecin *Căvăran*, exclude un etymon turanic de felul lui

[1]) Pentru *Deva*, cf. n. femeiesc vr. *Deva, Devă* (Archiva istorică, I, 89), sl. *Děva, Děvana*, „die Göttin des Frühlings und der Fruchtbarkeit" (Krek, *Slav. Literaturgesch.* [2], p. 403) = bulg. *děva*, „Jungfrau" (şi n. de persoană: *Děva*; v Weigand, *Jahresb.* XXVI. XXIX, p. 161).

Tot astfel, pentru *Bihor (cf. Biharea)* explicat de obiceiu din *Vifor*, dar nesigur (v. O. Densusianu, *Graiul din Ţara Haţegului*), ar fi de gândit şi la arhaicul *bihor* = bivol: „*bihori* = biholi, bivoli", într'un act din 1659 (N. Iorga, *Studii şi documente*, VI, 86).

Şi cu privire la numele *Crişului*, explicat ca „râul aurifer" (Kisch), se poate menţionă un apelativ: *criş*, „tină, murdărie pe piele" (Codin, *O seamă de cuvinte din Munţii*

BDD-A14657 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:38